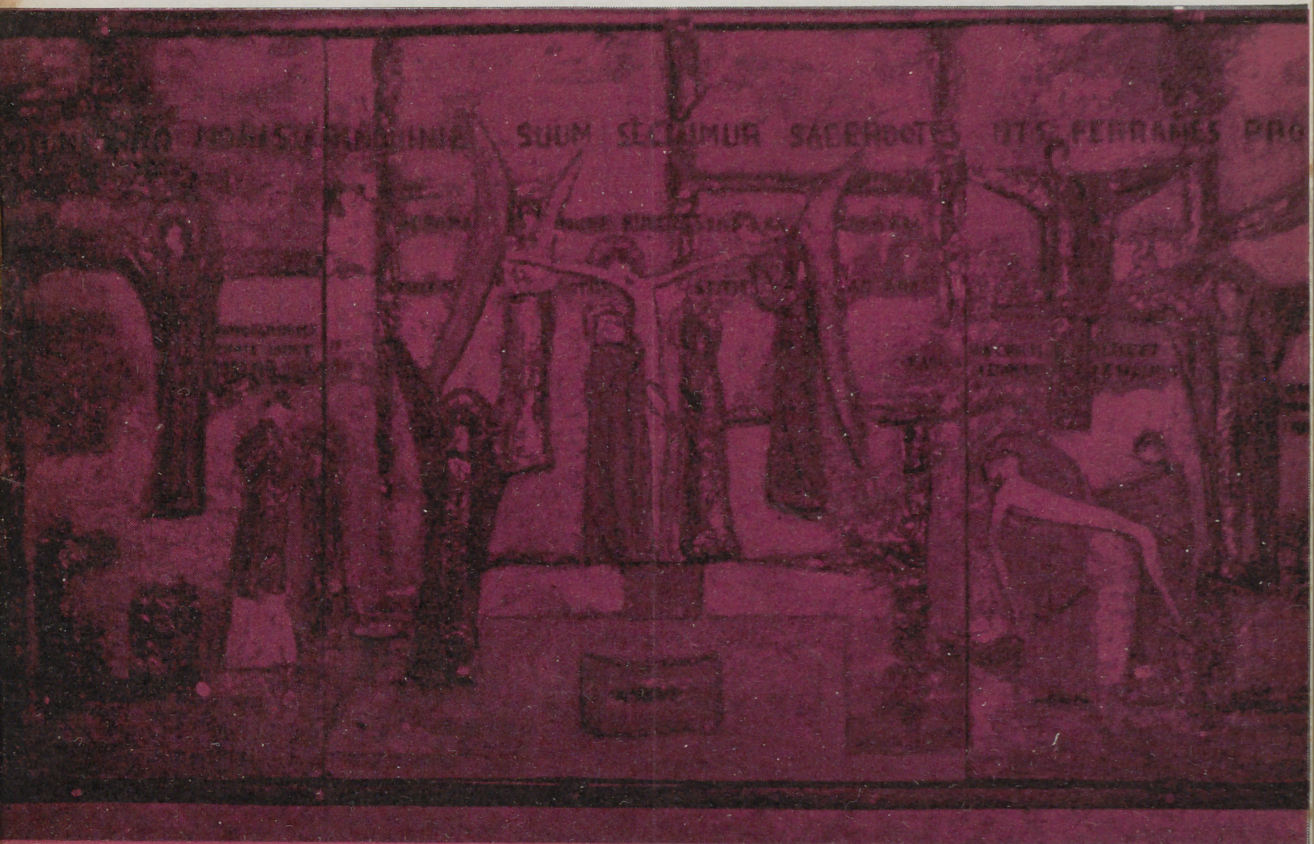

LLUC

ANY XLIII • NÚM. 506 • ABRIL 1963

RAVENTOS

ARTE LITURGICO

ORFEBRERIA

DECORACION

ESCULTURA

VIDRIERAS

MARMOLES

FABRICA Y OFICINAS:

SANTIAGO APOSTOL, 55 - 57

TELEF. 2055604

HOSPITALET DE LLOBREGAT

BARCELONA

+

REPT. EN PALMA DE MALLORCA

J. SOREL

ZAVELLA, 25 - ENT.º - TELEF. 16964

LES CARTES QUE REBEM

Mallorca, el turisme, i tot això...

Sr. Director de la revista «Lluc».

He llegit en el número del passat mes de març la carta que firma un mallorquí adoptiu, Enrique Bastillo, sobre la nomenclatura dels nostres hotels.

És una carta que m'ha interessat ferm i que m'ha fet pensar.

No hi ha dubte que tot això del turisme ens està transformant a tots. Transforma fins i tot la nostra mentalitat i la nostra manera d'esser. Transforma la mateixa essència de Mallorca. Ens produeix un vertigen que fa por.

Gràcies al turisme, Mallorca s'està fent avui un petit rodolet del món, essencialment cosmopolita, on aviat només faltaria que hi arribin els viatgers interplanetaris perquè els visitants siguin de tot l'univers.

El turisme és un mal i és un bé: o un bé i un mal; així com vulgueu. Molts en viuen i en mengen. Molts hi guanyen els seus bons diners, i fins ens han fet creure que els qui no hi guanyem res, també hi guanyem...

Jo només pens que els mallorquins demostrarem ésser més intel·ligents quant més sapiguem aprofitar aquest fet del turisme en favor nostre. Materialment i espiritualment, volia dir.

Està bé que aixequem bons hotels i muntem bones tendes. Sapiguem també

MELIA

A. V. T. 8 - G. A.
VIAJES A FORFAIT
EXCURSIONES POR ESPAÑA
Y EXTRANJERO
ORGANIZACION DE PEREGRINA-
CIONES
BILLETES AVION, BARCO, TREN
RESERVA DE HOTELES
COCHES ALQUILER SIN CONDUCTOR

Paseo Generalísimo, 74 - Tels. 14006 y 15966
Hall Bahía Palace - Tel. 32018

*Confecciones de Lenceria fina
Bordados a mano*

Alfredo Bonet

Sucesor de Manuel Bonet

*San Nicolás, 15 - Veri, 2 - Puigdorfila
Teléfono 22117*

PALMA DE MALLORCA

Sastrería Eclesiástica

— Pedro García —

Extenso surtido en toda clase de
géneros eclesiásticos.

Bonetes, Sombreros, Fajas, Cuellos, Puños,
Cingulos, Portaváticos, Vinajeras, Crisme-
ras, etc.

Calle Morey, 21 - Teléf. 12137
Palma de Mallorca

FABRICAS DE VIDRIO HUECO Y MEDIO CRISTAL

Especialidad en vidrio S-NEUTRO Y CO-
RRIENTE para envases de bebidas carbónicas,
cervezas, conservas y laboratorio.

ESTABLECIMIENTOS Y VIDRIERIAS LLOFRIU, S.A.

CASA FUNDADA EN 1860

BARCELONA MADRID
Balmes, 23 Av. José Antonio, 54-2.º-n.º 1
Tel. 2214044 Tel. 2473317

PALMA DE MALLORCA VALENCIA
Industria, 114 Félix Pizcueta, 16
Tel. 31740 / 41 Tel. 223663

LES CARTES QUE REBEM

posar-los noms escaients, noms que revelin alguna cosa de l'ànima de Mallorca.

Encarrilem-lo, aquest negoci del turisme. Sapiguem enlairar-lo. Pensem: «no sols de pa viuen els homes». Volia dir: «no solament del turisme podem viure els mallorquins». Hi hem de posar una miqueta del nostre amor i del nostre esperit. Regenerem-ho tot amb el foc ancestral de les nostres tradicions, amb l'aura de les nostres costums, amb l'essència de la nostra terra.

Ja en parlarem més un altre dia.

PERE MASNOU (Palma)

Sr. Director de la Revista «Lluc»:

Acudesc a la tribuna lliure que representa la simpàtica secció de cartes d'aqueixa revista per manifestar la meva disconformitat amb unes afirmacions contingudes a la fulla mensual *Mi parroquia*, que publica la parròquia de Sant Nicolau de Palma. A una entrevista que es va fer el mes de febrer a un senyor mallorquí, aquest expressava la següent opinió, amb un castellà bastant d'anar per casa:

«No tengo inconveniente que en algunas misas del domingo se hable en mallorquín. Pero sería más conveniente hacerlo en la misa primera que en la de las 10'30, ya que en general son castellanos y no entienden lo que se les dice».

En primer lloc, em deixa perplex la primera afirmació, que «no tengo inconveniente que se hable en mallorquín». Em semblaria molt més natural que digués «no tengo inconveniente en que se hable castellano», perquè aquí som a Mallorca, i la llengua del poble és el mallorquí i no el castellà. Es ver que les normes d'hospitalitat fan molt lloables les consideracions

LES CARTES QUE REBEM

a la gent d'altra llengua que ve a viure amb nosaltres, però també és cert que les normes de cortesia manen que els hostes aprenguin la llengua del poble que els acull, encara que la llengua d'aquests hostes sigui l'oficial d'Espanya, que tots entenem. No es tracta d'imposicions, sinó de respecte mutu.

En segon lloc, l'afirmació que els qui van a la missa de les 10'30 siguin en general castellans, deu esser una apreciació equivocada. Per a uns estudis sociològics que estic fent amb altres col·laboradors, he tengut ocasió de consultar el cens fet en 1960 per l'Ajuntament, i a la parròquia concreta de Sant Nicolau, la composició dels habitants pel seu origen és la següent:

Nascuts a Balears	83'1 %
Nascuts a Catalunya i València	5'6 %
Nascuts a la resta d'Espanya	9'3 %
Nascuts a l'estranger	2'0 %
	<hr/>
	100'0 %

Queda ben clar que la gran majoria dels habitants de la parròquia —el 88'7 0/0— entenen el mallorquí. El 9'3 0/0 de castellans formen una minoria molt respectable, per a la qual em sembla molt bé que es diguin algunes misses en castellà, però no la missa de les 10'30, que és la missa parroquial per excel·lència. Tinguem en compte que l'idioma usat per l'Església no té res a veure amb l'idioma oficial de l'Estat, sinó que els Papes repetidament han afirmat que l'Església s'ha d'expressar en la llengua del poble al qual es dirigeix. I la llengua del poble de Mallorca segueix essent el mallorquí, i per molts anys.

El saluda cordialment

F. MOLL MARQUÈS

FÁBRICA DE CADENAS EN
ORO, PLATA CHAPEADO
ORO Y METAL PLATEADO

CLAUDIO POMAR

Francisco Pizarro, 101 - S. Miguel, 73

Tel. 11975 - Apartado 107

PALMA DE MALLORCA

PLATERIA VARIOS ESTILOS,
ORFEBRERIA ARTISTICA,
ESPECIALIDAD EN OBRAS
DE ARTE RELIGIOSO
JOYERIA CODA DE

LUIS CODA

BROSSA Y JAIME III

TEL. 12517

PALMA DE MALLORCA

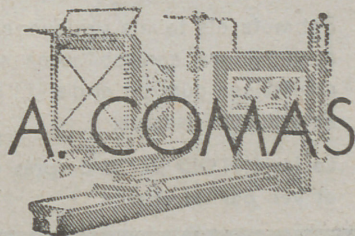
Bordados Horrach
Artesania Religiosa

Despacho: Gabriel Carbonell, 116
Tel. 22377

Callar: Aragón, 50-2.º - Tel. 24026
Gran surtid. en Fuegos Casulla,
estolas, aplicaciones, etc.

Se reciben encargos para bordados
de todos colores.

Fotograbados

Reproducción de transparencias en color
Misión, 61 - interior. Tel. 13952 - Palma

L'efecte del **FLOID After-Shave Lotion** damunt el cutis irritat per la navalla o fulla d'afaitar és instantani. El refresca i vivifica, calma l'ardor i esterilitza qualsevol rascada o petit tall, evitant així el perill d'una infecció

Estimula els teixits i rejuveneix el cutis, donant-li una agradabilíssima sensació de confort que dura tot el dia. El seu perfum és distingit i masculí.

La loció **FLOID** per a després d'afaitar-se es ven per tot el món.

AFTER SHAVE LOTION

New
floid
HAUGROLISED

LLUC

ANY XLIII • NÚM. 506 • ABRIL 1963

REVISTA MENSUAL

Director: P. Cristòfor Veny, M. SS. CC.

Amb llicència eclesiàstica

SUMARI

121 **Les cartes que rebem**

Déu vos guard

126 *Una lliçó d'optimisme*, per Cristòfor Veny, M. SS. CC.

La Bíblia explicada al poble

129 *¿De què va esser format el cos del primer home?*, per Miquel Ollers, M. SS. CC.

Per la nostra història

133 *El Prior Vaquer, lulista*, por Rafael Juan y Mestre, M. SS. CC.

135 *Espigando entre papeles viejos*, por Gaspar Munar, M. SS. CC.

Coses nostres

140 *Caín, ¿qui ha mort el teu germà?* per Jaume Reynés, M. SS. CC.

144 *Pregària*. Poesia per Toni Seguí i Bennàssar

145 *Vida Cultural*

Temes d'art

146 *Una entrevista amb l'escultor Pere Martínez Pavía*, per Josep Bauçà i Pisà

148 *Les exposicions*, per J. B. P.

Lluc per Mallorca...

150 *Informació del Santuari*

153 *El P. Josep Miralles, ex-Prior de Lluc*

Secció popular

155 *Endevinaies*

155 *Coverbos de moda*

A LA PORTADA: «Crucifixió». Ceràmica de Lluís Castaldo.

UNA LLIÇÓ D'OPTIMISME

A alguns anys era freqüent per les places de l'Europa topar-se amb una casta de gent que feia llàstima i també por. Eren homes una mica trabucats, esguerrats de cervellera, que caminaven molt seriosos i amb aire filosofal, cabellera escambuixada i barba llarga. No representaven gaire edat; cren més tost joves que vells i vulgarment es deien existencialistes. Semblaven anar molt preocupats per problemes vitals de màxima transcendència i afeixugats amb el pes de totes les responsabilitats socials. Enmig de la inconsciència de les masses, sols ells s'adonaven de la gravetat de les circumstàncies per les quals travessava la humanitat i pensaven lògicament que el món estava al caire de l'abisme i a punt de fer flamada. L'espectre de la guerra, l'amenaça de les bombes atòmiques, la fam i la injustícia social, la inconsideració i la malícia humanes torbaven sense mida aquelles ments. Tot ho veïen fosc, tenebrós, aclaparant, sense un bri de llum ni de remei, amb una angúnia mortal. Com havien perdut la fe en Déu i en la bondat radical que sempre queda en el fons de les criatures de Déu, per totes parts només descobrien odi, mort, destrucció, nihilisme.

Certament era trist contemplar aquella generació encara jove, sense il·lusions, desganada, pàl·lida, tan ensopida en el pessimisme i sense esperances. Però, sort que passà com onada de fantasmes i no ha deixat de moment més que l'esnobisme de les barbes en la cara d'alguns joves aspirants a artistes o a genis i algunes escenes macabres en les pàgines de la novelística i del teatre actuals.

Amb tot, no és just creure que aquesta casta d'esguerrats mentals havia fet la seva aparició damunt el món per obra i art d'encantament, com si es tractàs d'una generació espontània, ni tampoc que ha desaparegut sense abans esporular. Les seves arrels són antiquíssimes i han brullat moltes vegades al llarg de la història, encara que no sempre amb la mateixa virulència ni sota la mateixa modalitat. Quantes voltes aquests homes trists es presentaren sota la forma d'uns escèptics o d'uns cíncics o s'embolcallaren amb la retòrica dels predicadors de calamitats o amb la capa de profetes de desventures!

En un grau més modest, també pertanyen a la casta d'aquests homes tots aquells ploraires de sagristia que només saben lamentar-se dels temps moderns i dogmatitzen sobre els mals dels nostres dies, dels escàndols, de la corrupció, del llibertinatge; criden que la nostra època és la pitjor de tota la història, que està plena d'iniquitat, que hem omplert la mesura divina... I conciten contra si els càstigs i venjances del cel. Pobre món amb tants de ploraires! Déu nostre Senyor la va esguerrar...

I el pitjor del cas és que la majoria d'aquesta gent són cristians i són així per massa bons. Volem dir que s'han format de bona fe a l'ombra d'una moral legítimament predicada des de les troncs.

Sens dubte, la moral cristiana s'ha construïda de soca-rel amb autèntics materials de l'Evangeli. Per això mateix és una moral cristiana i no simplement una ètica natural. Però en utènyer aquesta moral a la pràctica expeditiva de la vida i a l'aplicació sumària del confessionari s'ha anat convertint en un racional codi de preceptes i prohibicions que rarament traspua aquella generositat i benevolència divinalment grandioses de l'Evangeli. Per això ha devingut, en la pràctica, una moral de barreres que posa obstacles, sense encoratjar gran cosa, una moral de disciplina per a fer triomfar de les concupiscències i desbordaments passionals, però amb poca embranzida per a llançar via amunt cap a les altures. Predicar moral ha estat moltes vegades flagel·lar els vicis, tronar contra el pecat, llevar la careta a les seduccions de la vida i descabdellar-se contra els pecadors. Molt bé. Tot això, en ocasions és necessari. Però no basta. Ni tan sols és principal. El que és principal és l'orientació total de la vida en el sentit de l'Evangeli i del Regne de Déu. La primera i gairebé l'única obligació moral és construir l'home i acréixer la pròpia personalitat conforme a la idea dels plans de Déu de formar una gran família dins una atmosfera de gràcia, sense esclaus. Fills de Déu; en la casa de Déu; amb tota l'alegria dels hereus de Déu.

Massa sovint la moral catòlica ha semblat calcada en el Vell Testament i ha estat enfocada cap a la servitud i el temor, resultant d'aquí una moral nua, descarnada i privada d'unció i d'alegria.

En desacord amb tants d'existencialistes i ploraires i contra els oracles de desgràcies i dels predicadors apocalíptics i els moralistes d'ala curta està reaccionant el cor magnànim del nostre Papa, Joan XXIII, en les seves velleses, el qual prodiga, a mans plenes i per tot arreu, magistrals lliçons d'optimisme. Resulta confortant sentir-lo parlar o llegir els seus discursos, tan amarats de

paternal simplicitat. Un té la impressió de viure per uns moments a l'entorn del bon capità de la paràbola ignaciana de les dues banderes. Joan XXIII s'ha convertit per obra de l'esperit de Jesús en l'apòstol de la pau i de la gràcia, del goig i del bell viure. En hores tan solemnes com en l'obertura del Concili manifestà que discrepava de tots aquells que només veuen fosc i tempestats. Deia: «Alguns només veuen en els temps moderns prevaricació i ruïna; van dient que la nostra època, comparada amb les passades, ha anat empitjorant; i es comporten com si res no haguessin après del magisteri de la història»... «A Nosaltres, ens sembla haver de dissentir d'aquells profetes de desventures, que sempre anuncien esdeveniments calamitosos, com si ja hagués de venir la fi del món». I en una audiència general parlava així als assistents: «A la casa del Vicari de Crist es pot destacar com el Pastor i els fidels que s'agrupen al seu entorn il·luminats i enfortits per la gràcia divina, estan d'acord en pensaments i propòsits de pau...» El Papa no fa més que pronunciar discursos de pau. Pel que mira a la seva missió, ell sempre té l'Evangelí davant, i confirma amb les seves ensenyances i en les seves obres, que d'aquelles pàgines surt el bon enteniment i la gran saviesa d'adaptar-se».

* * *

Vet ací una gran lliçó d'optimisme: tenir sempre davant els ulls l'Evangelí, perquè d'aquelles pàgines ben assimilades en surt el bon enteniment i la gran saviesa d'adaptar-se a tot temps i a totes les circumstàncies sempre en concòrdia de pensaments i propòsits de pau.

CRISTÒFOR VENY, M. SS. CC.

¿DE QUE VA ESSER FORMAT EL COS DEL PRIMER HOME?

FA un segle, i menys encara, aquesta pregunta hauria causat estranyesa. Qui l'haguera sentida, hauria alçat el cap i mirant-se de dalt a baix el seu interlocutor sense més li hauria dit: «Però, sant home, no diu per ventura la Bíblia ben clarament que Adam va ser format *del fang de la terra?* (Gèn. 2,7). Qui pot ignorar això?»

Un botó per mostra d'aquesta persuasió el tenim, per exemple, en aquestes paraules del qui sortosament fou en el seu dia Mestre d'Exègesi Bíblica del Papa gloriósament regnant, el P. Miquel Hetzenauer, caputxí, Consultor de la Pontifícia Comissió Bíblica i Professor del Seminari Major, avui Universitat, de Sant Joan del Laterà. «L'opinió —escrivia— dels transformistes segons la qual el cos d'un animal per contínua evolució va arribar a ser tan perfecte que pogué ser apte per a rebre l'ànima racional, de manera que el cos de Adam no va esser format directament del fang de la terra, sinó tan sols indirectament, en quant Déu hauria infós l'ànima racional a un dels animals, aquesta opinió, repetim, és contrària a la tradició constant de l'Església, lo mateix que a la clara ensenyança de la Sagrada Escripura. D'ací que pugui dir-se igualment contrària a la fe». (*Annotationes*. Any 1925).

Ara, però, les coses han canviat. La biologia i la paleontologia han fet els seus progressos, com els ha fet inclús la mateixa Exègesi que en la lluminosa *Enciclica Divino afflante* ha vist, per dir-ho així, consagrada la teoria dels *Gèneres literaris* que, per dir-ho amb poques paraules, concedeixen una major llibertat d'interpretació del text sagrat. La Pontifícia Comissió Bíblica en la seva Carta al Cardenal Suhard de París ha declarat que les seves respostes de cinquanta anys enrera no s'oposen a un examen ulterior vertaderament científic fet a base dels resultats aconseguits durant aquests quaranta anys darrers. Fins i tot Pius XII en la *Humani Generis* de 1950 no prohibeix que els entesos en ciències humanes o en la Teologia tractin en els seus estudis i discussions, de la doctrina de l'*evolucionisme*, sempre que les raons a favor i en contra sien tractades amb la serietat, moderació i templança degudes, i tots estiguin aparellats a seguir el parer de l'Església, a la qual encarregà Jesucrist l'ofici d'interpretar autènticament les santes Escripures i de defensar els dogmes de la fe.

De tot això n'ha sortit un estat d'inseguretat i d'ansia i fins quasi diríem un estat d'estira-i-amolla dins el camp de l'exegèsi, que desorienta tots aquells que no posseeixen una cultura teològica excel·lent.

Cal, tot seguit, advertir que, per oposades que sien les exposicions del text sagrat, totes elles obeeixen al desig nobilíssim de servir l'Església i de cercar una explicació satisfactòria als problemes que les ciències presenten, o semblen presentar, a la Santa Escripura.

Per posar un sol exemple d'aquesta diversitat d'interpretació fem notar que mentres l'exegeta eximi P. Albert Vaccari, Professor d'Exègesi al Pontifici Institut Bíblic de Roma i Consultor de la Pontificia Comissió Bíblica, té per *històric i real* l'acte de posar Déu Adam i Eva dins un paradís deliciós, segons sembla demanar-ho la summa bondat del Creador i l'alta dignitat del primer home, un altre P. Albert Colunga, també Professor excel·lent d'Exègesi a la Universitat de Salamanca i Consultor també a la Pontificia Comissió Bíblica, creu que tot això no passa d'esser una *imatge plàstica* inventada per l'autor sagrat per a fer millor entendre a un poble senzill *l'estat d'intima amistat* que entre els nostres primers pares i Déu des d'un principi regnava.

Dins aquest ambient d'expectació cal situar unes paraules plenes de prudència i saviesa que sortiren un dia de la boca del savi Pontífex Pius XII.

Se conta que volent uns senyors consultors obligar-lo a que amb un decret pontifici prohibís que es tractàs del problema de l'evolucionisme aplicat al cos del primer home, respongué tranquilament: «No hem de tancar una porta que a la millor el dia de demà ens veurem obligats a tornar obrir, perquè de casos com el de Galileo Galilei amb un ja n'hi ha prou a dins la història». (*Scuola Cattolica*. Any 1949, 20. Citat per Arnaldich en la seva obra: *El origen del mundo y del hombre según la Biblia*. Any 1957).

* * *

Una vegada indicada aquesta distinta manera de pensar dins el camp de l'exègesi catòlica, ens plau accentuar que ara com ara no hi ha per encapritxar-se amb la teoria del transformisme. Ja es sap que en general els naturalistes solen ser transformistes, mentres que els teòlegs solen ser-ne contraris. Francament, emperò, hem de reconèixer que fins aquí les ciències humanes, que també vénen de Déu, no han pogut donar-nos sinó *indicis* i *algunes probabilitats*, coses que, si basten per aixecar una hipòtesi, no són suficients per a resoldre una qüestió, sobretot si és tan delicada com la nostra.

Lo que principalment ha fet desconfiar de les teories evolucionistes ha estat el comprovar com la biologia i la paleontologia no demostren aquesta evolució rectilínea que ells volen suposar. Concretament en el camp de la paleontologia es troben dades desconcertants per a la teoria evolucionista, com és ara que en els terrenys més antics del pleistocè el fòssils humans trobats no pertanyen a l'home primitiu, imper-

fecte, sinó més tost a l'*home recent* o a l'*homo sapiens*, lo que ve a confirmar la tesi tradicional, que la humanitat començà per un home perfecte.

Per tant, si hi ha evolució, aquesta és a la inversa, o sia *de perfecte a imperfecte*. Per això és que tipus com l'home de Neanderthal apareixen molts milennis després de l'*homo sapiens* de què havem parlat. I estant així les coses, no pareix que per aquest cap les teories evolucionistes tenguin fonaments massa segurs.

Si això li passa al transformisme en el camp de les ciències, no li va millor en el camp de la santa Escriptura. Aquesta, en efecte, suposa que l'home fou creat en *estat adult*, puix que Adam tot just es trobà davant Eva entengué el fi per què la creà Déu i sentí envers d'ella una misteriosa atracció. A tots dos se'ls donà el gran precepte de la propagació del llinatge humà. A tots dos se'ls encarregà la dolcíssima tasca de cultivar i guardar el jardí, coses totes que suposen que els nostres primers pares foren creats en estat adult.

Endemés, si per a crear el cos d'Adam Déu prengué el cos d'un ximpancé, per exemple, això semblaria, com digué agudament el P. I agrange, més que història bíblica un tros de les *Metamorfosis* de N'Ovidi, o —afegim nosaltres— un fragment d'una rondalla mallorquina amb aquelles paraules màgiques que cop en sec d'un falcó en treuen un home perquè una fada així ho volgué.

No desapareixen les dificultats sinó que s'augmenten si aquest empelt humà damunt l'animal es fa en el *període embrional*, de manera que un dia, sempre sota la direcció de Déu Creador, del cos d'una femella antropoidea en sortí un petit ser que tot i pareixent animal, era realment un home, *el primer home*. Tota una muntanya de problemes ben seriosos presenta aquesta suposició. Com és ara: ¿qui tendria cura d'aquest infant? ¿qui el defensaria de perills? ¿qui li donaria menjar? La mateixa mare animal! Doncs, que no ho sentin els animals, no fos cosa que com a progenitors remots s'alçassin contra nosaltres!

Però sobretot, ¿on estaria la dignitat de l'home, *del rei de la creació*? ¿Valia la pena que Déu abans de crear l'home s'aturàs a pensar i reflexionar, si després havia de donar-nos un primer home que més que home, (i és així en la teoria evolucionista) era, com deim, «un moneot»? ¿Es teològic pensar que Déu que va fer totes les coses perfectes i excel·lents, per a donar-nos després l'home ens havia de donar per milers i milers d'anys un home malcarat que feia por a qui el mirava?

Sobretot, un home tal ¿responia al pensament de Déu quan digué: *Facem l'home a la nostra imatge i semblança*? No sembla creguedor.

Una altra dificultat surt de la *creació d'Eva*, que fou creada del cos d'Adam, perquè allavors resultaria que Adam, que és el cap, vindria d'un animal, mentres que Eva vindria de l'home.

Així, idè, si per la formació d'Eva Déu ho treu tot, cos i ànima, formant i creant les dues parts, sembla que ha de fer una cosa igual pel cos de l'home.

* * *

LA BÍBLIA EXPLICADA AL POBLE

De tot el que havem dit sembla que se segueix que la teologia juntament amb la Bíblia, ara com ara i estant les coses com estan, s'inclina per la sentència tradicional, que ensenya que Déu amb un acte de la seva omnipotència —allò de les mans és pura figura— formà de la terra, que es diu *adamà*, el cos admirable del primer home al qual infongué al mateix temps l'ànima espiritual, que el fa semblant a Déu.

Tot això sembla estar a la mateixa tesitura de les altres gràcies i privilegis que des d'un principi concedí Déu al primer home, com són: la gràcia divina d'un valor immens, la intimitat amb Déu, una terra singular sense espines ni males herbes, el do inestimable de la immortalitat juntament amb el de la integritat moral que l'alliberava de tota mala inclinació.

Una tal esplendidesa de part de Déu no se conjuga amb el raquitisme d'un primer home (*homo primigénius*) que més tendria de ximpancé que d'home, i que en veure'l Eva lluny de sentir-ne complaença li hauria agafat por.

Si això sembla demanar la teologia i la sana exègesi, ho exigeix el sentit comú dels fidels que sens dubte s'estranyarien i fins s'escandalitzarien si sentissin ensenyar que Adam nasqué d'una bèstia i que la sang que per ses venes corria era sang d'animal.

Sols per evitar tot això ja des d'ara estaria l'Església en els seus drets si, permetent als científics discutir sobre aquest tema, prohibís de parlar-ne als creients no especialitzats.

Tenint en compte tot el que havem enraonat, es comprèn l'amargor amb què acaba el paràgraf de Pius XII en la *Humani generis* després de permetre *als perits* la discussió de l'evolucionisme: «Es de lamentar que alguns, temeràriament, s'atreveixen a traspasar els límits d'aquesta llibertat d'estudi concedida, puix que de tal manera tracten aquesta qüestió de l'evolucionisme com si l'origen del cos humà d'una matèria viva preexistent fóra ja una cosa absolutament certa i demostrada pels indicis que fins al present s'han descobert i pels raciocinis damunt ells fonamentats, i com si a les fonts de la divina revelació no hi hagués res que exigís una moderació i un esment màxims».

MIQUEL OLLERS, M. SS. CC.

EL PRIOR GABRIEL VAQUER, LULISTA

CONOCEMOS al Prior Vaquer por el varón ilustre que dió forma definitiva al Priorato de Nuestra Señora de Lluc, organizándolo como Colegio de Presbíteros, cuya vida iba regulada por constituciones aprobadas en la bula de institución, que Clemente VII expidió en 1531.

Para llegar a esta meta el Rdo. Gabriel Vaquer hubo de desplegar una actividad que, contemplada a la luz de los documentos que poseemos, causa admiración y asombro, y nos revela una personalidad de acción tesonera, a quien no arredaban las situaciones difíciles, que él sabía despejar, aun mediante largos y enojosos litigios.

Pero hasta el presente ignorábamos una faceta de sus años mozos, que tal vez perduraría en su madurez y ancianidad: su adhesión a la escuela lulista. Hemos venido en conocimiento de ello por una hoja manuscrita de nuestro archivo, corroborada por un apunte del P. Cayetano de Mallorca, que con el número 190, pertenece a un «*Indice de lo contenido en las apuntaciones de las cosas dignas de Historia que se han extraído del Archivo del Colegio de Ntra. Sra. de Lluc, para formar historia de aquella Casa*», también conservado en el Archivo de Lluc.

La hoja en cuestión es una *Copia supplicationis de beneficio ecclesiastico de monte Syon pro domino Gabriele Vaquer presbytero. Surrogatio in juribus collitigantis qui obiit extra curiam romanam...* En ella pide Gabriel Vaquer a S. S. se le subrogue en el derecho sobre el mencionado beneficio contra su adversario Pedro Degui (sic).

Este beneficio estaba instituido en el altar de la Encarnación y de San Esteban protomártir de la capilla o iglesia de Monte Sión de la Ciudad y era de patronato de laicos, reservado exclusivamente a un maestro del arte luliana, quien debía celebrar o mandar celebrar en él todos los días la santa misa.

El adversario Pedro Degui, (esta grafía dió pie a que un catalogador posterior leyera Seguí), es el célebre maestro lulista Pedro Daguí, el primero que ocupó la cátedra de arte y ciencia lulianas, fundada por Doña de Inés de Pax en 1431. Era natural de Montblanc (Tarragona), muy apreciado del rey

Fernando el Católico, que lo nombró su capellán. Fué muy perseguido por los antilulistas y debió abandonar definitivamente Mallorca en 1487.¹

De él y de nuestro Gabriel Vaquer habla más explícitamente el apunte del P. Cayetano, que pasamos a copiar.

«En 1495 el Papa Alexandro VI expidió letras de comission á D. Pedro Gual Vic. General y Oficial del Sr. Obispo D. Guillen de Moncada, para que, *veris exsistentibus supplicatis*, ponga en Possession á Gabriel Vaquer de un beneficio fundado en el altar de la Concepción de nuestro Sr. Jesu-Christo, y S. Estevan en Montesion, que era á prouision de los Jurados del Reyno:»

«*Quod quidem beneficium* (dice en la narrativa el Papa) *quondam, Bernardus (qui supra) ad dictum altare perpetuus beneficiatus, dum viveret, obtinebat, in cujus fundatione caveri dicitur expresse, quod post obitum ipsius Bernardi, dilectus filius Petrus Dagui artis quondam Raymundi de Llull Preceptor seu Magister esset*».

Este beneficio lo poseía en otro tiempo para toda su vida, Bernardo. La *copia supplicationis* citada pone su apellido: Durán. (*Post obitum quondam Bernardi duran olim illius possessoris...*) ¿Sería este Bernardo Durán el que la historia de Lluc nos da como primer Prior? No tenemos medios para averiguarlo aquí; si así fuera, tendríamos una vinculación, quizá la primera, del Prior de Lluc con el lulismo.

Sigue el apunte: «*Et si ipse Petrus ad beneficium hujusmodi presentari nollet, seu nequiret, requiratur aliquis alius ex Praeceptoribus seu Magistris dictae artis illius Scholas tenens; et si alter Praeceptor seu. Magister dictae artis in Insula Majoricensi non inveniretur, unus Presbiter ex studentibus in arte praedicta, ad beneficium hujusmodi per dictos juratos loci ordinario, praesentari deberet*».

Y si el mismo Pedro no pudiera o no quisiera presentarse para semejante beneficio, sea requerido algún otro de los Preceptores o Maestros de dicha arte en posesión de su escuela; y si no se encontrara otro Preceptor o Maestro de dicha arte en la Isla de Mallorca, debería ser presentado por los Jurados al Ordinario del lugar un Presbítero entre los estudiantes de dicha arte.

«Y que por ausencia del dicho Pedro Dagui (prosigue, que se hallaba entonces Canonigo del Sacro monte de Granada, Thesorero de su Iglesia, y Capellán con ejercicio, del Rey D. Fernando el Catholico,) proveyeron los Jurados el Beneficio, y presentaron á Gabriel Vaquer, como á Estudiante del arte de Lulio».

¹ Cfr. «Estudios Lulianos». Vol IV, Fasc. 3. L. PEREZ MARTINEZ, *El Maestro Pedro Dagui y el lulismo mallorquín de fines del siglo XV*, pág. 291.

Ignoramos hasta qué fecha estaría en posesión de tal beneficio, quien por lo demás poseyó otros: «la Rectoría de Escorca junto con la Domería de la Catedral, para lo cual obtuvo dispensación apostólica; un beneficio en Escorca; otro en la Catedral anexo con la Domería; otro en la misma Iglesia Cathedral; dos en Sta. Eulalia; otro en Sta. Cruz y una Capellania en San Tiago».

Tal vez al Prior Vaquer pertenecieron en un principio los libros de lulismo que con otros hubieron de perecer en 1518, en la celda del finado Prior Bartolomé Ripoll, arruinados por la lluvia, antes conservados en un *artibanch* de la iglesia: «*Un... libre dit arbre de scientia de mre. Ramon cubert de post; un libre dit blanquerna*».

Nos congratulamos de poder contar entre los méritos del ilustre prior su profesión de lulismo.

RAFAEL JUAN Y MESTRE, M. SS. CC.

ESPIGANDO ENTRE PAPELES VIEJOS

I. — EL PERFUME CRISTIANO DE UNOS TESTAMENTOS

APROVECHANDO unos ratos de ocio, nos hemos acercado a la estantería de manuscritos de nuestra Biblioteca Balear de La Real y tomando al azar uno, de sus volúmenes, hemos topado con una cuarentena de testamentos cuidadosamente religados de la antigua y noble familia mallorquina Desbrull, que van desde el siglo XIV hasta el XVIII.

Hemos hojeado con alguna detención aquellas páginas, ya un poco corroídas por la tinta y por ellas hemos visto desfilar todo un mundo que ya pasó, el mundo de nuestros mayores con sus instituciones jurídicas peculiares y con las costumbres características de su época, de las cuales apenas si queda actualmente vestigio alguno. Plácenos evocarlas aquí, no sólo para hacer revivir una faceta de aquella vida antigua mallorquina, que siempre tiene su encanto, sino también para que la generación actual reflexione, al menos por un momento, sobre lo mucho bueno que tenían nuestros antepasados.

* * *

En todos los testamentos que hemos examinado llama ante todo la atención la profesión de fe cristiana, que es como su proemio obligado. *En nombre de la Santa e Individua Trinidad, Padre, Hijo y Espíritu Santo*, empieza el

PER LA NOSTRA HISTÒRIA

testamento latino de 1416 del Ermitaño Desbrull, fundador de la Ermita de S. Honorato en Randa. En otro de 1369 se invoca de este modo a Cristo Redentor: *En nom de Cristo qui per la salut del gènere humà, molt benigne, volgué morir corporalment, per ço, jo...* Frecuentemente junto a Jesucristo hallamos el nombre de María: *En nom de nostro Senyor Jesucrist Redemptor nostro i de la humil Verge Maria, Mare sua. Amen.* A partir de cierta época, con estas invocaciones se junta el pensamiento saludable de la muerte: *En lo nom de nostro Senyor Déu Jesucrist, lo qual ha volgut per lo humà llinatge prende mort i passió en lo arbre de la vera creu. Com sia dispost: moriràs i no viuràs, e l' hora de la mort sia incerta, és molt necessari estar quiscun molt preparat, per ço jo, etc.* Así un testamento de 1549.

Casi siempre el testador elige su sepultura en el ámbito de una iglesia y cabe el altar de un Santo o Misterio de su particular devoción. Don Ramón Desbrull, habitador de la villa de Inca, en su testamento de 1369, disponía ser enterrado en la capilla de S. Juan de la iglesia parroquial y encargaba a sus albaceas que su cuerpo, cuando fuera llevado a la sepultura, estuviera cubierto con un paño de terciopelo, el cual, después de enterrado, se destinaría para frontal del mencionado altar, pintándose en él las imágenes de los dos Juanes, el Bautista y el Evangelista.

Muchos de aquellos señores querían ser amortajados con el hábito propio de la orden de su predilección; y así, Don Francisco Desbrull en su testamento de 1492 disponía lo siguiente: *Elegesc la sepultura al monestir de St. Douingo de la present ciutat, ço ès, en la capella de les onze milia Verges, aon ès el vas de mos parents e prec al Prior del dit Monestir e Freres los plàcia donar-me lo lur hàbit, lo qual serà vestit al meu cors e amb aquell sia soterrat lo qual hàbit vull que sia hagut lo més vell del més afreturós Frare e qui no l' aja mester, e que li'n sia comprat un de nou e que de mos bens li sien donades cinc lliures.* Esta clase de mortaja estuvo en boga durante siglos y así hallamos a otro Francisco Desbrull Font de Roqueta, que en 1755 había elegido sepultura en la iglesia del Colegio de S. Martín de los Padres Jesuítas (hoy iglesia de los SS. Corazones), haciendo esta encomienda: *Item vull sia vestit el meu cadàver amb un hàbit vell dels Pares Caputxins, a cuyos Pares Caputxins deix per limosna el valor d'un hàbit enter de Caputxí, semel tantum.*

Siendo enterrado casi siempre el cadáver de estos señores en iglesias conventuales, no faltaba nunca en el entierro gran concurso de frailes y sacerdotes y prolijas exequias litúrgicas: *Vull que et meu cors* —reza el testamento del mentado Francisco Desbrull— *sia aportat a la sepultura per deu Freres, als quals vull a cascun sien donats sengles cinc sous.* Como que en otros testamentos se hace clara distinción entre los que portaban y los que acompañaban al difunto, debe entenderse que esos diez Frailes llevaban realmente el féretro, con la capucha puesta y una vela en la otra mano según era la costumbre.

A veces los Frailes eran sustituidos por pobres de la ciudad como dispuso Don Pedro Çaforteza en su testamento de 1395, en el cual ordena que doce pobres lleven su cuerpo a la iglesia y sepultura de Sto. Domingo y a cada uno de ellos les lega dos canas de *pañó vernil*.¹

Curioso es lo dispuesto por otro Francisco Desbrull, que hizo su testamento en 1522, en la villa de Ciudadela de Menorca, cuando estaba para embarcar en la armada real, que zarpaba para Mallorca, para sofocar la germanía. En él decía ser su voluntad que su cadáver fuese sepultado *absque aliquo luctu seu vestibus lugubris*, «sin el aparato de luto que solía usarse», y en lugar del mismo quería fuese acompañado su cuerpo al sepulcro por setenta y dos pobres, llevando cada uno su vela de cuatro onzas, y todo esto para honor de Dios Omnipotente y en conmemoración de los Setenta y dos Discípulos que acompañaron a Nuestro Señor Jesucristo. Dispuso también que el mismo día de su sepelio se cantase una misa conventual de la Asunción de la Virgen y que en el momento preciso en que su cadáver desaparecería bajo la losa sepulcral, los frailes del convento rezasen semitonado el Oficio menor de Difuntos.

Donde, empero, más se reflejaba la fe y la piedad de aquellos antepasados nuestros era en su Manda pía. El deseo de que se celebraran muchas misas por su alma les llevaba frecuentemente a fundar beneficios eclesiásticos o misas perpetuas. Así Don Guillermo Desbrull, que en su testamento de 1523 se eligió sepultura en la capilla de S. Bernardo de la Catedral, fundaba un beneficio en el mismo altar con la obligación de celebrar en él una misa todos los sábados en sufragio de su alma, señalándole una pensión de quince libras anuales. Don Francisco Font, señor de *Roquete*, en su testamento de 1582 decía así: *Item vull i man perpetuament, seguida la mia mort, que los Reverents Preveres de Nostra Senyora de Lluch tots anys diguen, quiscun dia, per la mia ànima salvar y dels meus i per los feels difunts, en la dita esglèsia de Ntra. Senyora de Lluch, una missa baixa la diada, la qual missa vull sia dita a quatre hores de dia perpetuament, com tinc dit, per lo qual sufragi i obra pia leix 36 lliures censals*. Igual encomienda hacía a los Frailes de Ntra. Señora del Carmen con la diferencia de que la misa tenía que celebrarse *de Conceptione* y a las cinco horas de la mañana.

Por aquellos siglos privaban mucho unas series de misas llamadas de *San Amador*, de *Mossen Negrell* y de *la Serventa* y otros, las cuales tenían que celebrarse según ciertas normas prestablecidas y a tales misas se atribuía vulgarmente una eficacia especialísima. Nuestro antiguo Misal mallorquín les traía en una especie de apéndice. Muy pocos eran los señores que no encargaran esas

¹ Dice el texto; *lego duas casinas panni vermilis*. Creemos que debe decir: *vernilis*, que significa propio de esclavos o criados.

misas. Y así disponía Don Francisco Desbrull en su testamento de 1567: *Item leix, vull i man que, seguit mon òbit, se diguen i celebren en remissió de mos pecats les misses de la Sirventa i les de St. Amador i les cinc misses de les Plagues de nostre Senyor Jesucrist i les misses de Mossen Neguerellet.* Al ser sustituido en 1572 el Misal mallorquín por el romano, quedaron definitivamente en desuso, las tales misas.

Después de los encargos de misas seguían las limosnas, que siempre han sido consideradas en la Iglesia Católica como uno de los principales sufragios. Imbuídos muchos antepasados en este criterio, apenas se hallará un testamento donde no se consignent copiosas limosnas en sufragio del alma del testador. Conventos, Santuarios, Hospitales, pobres en general, todos participaban de algún modo de su generosidad. Basta leer esta larga retahila de legados consignados en el ya antes citado testamento de Guillermo Desbrull de 1323. «*Lego a la obra y monasterio de Sta. Clara 50 sueldos. A las señoras monjas de Santa Margarita 20 sueldos. A las hermanas de la penitencia, o sea, a la obra de su casa 40 sueldos y para la mesa de las mismas 50 sueldos. A los Frailes de Santa María del Carmen 20 sueldos. A los Estudiantes huérfanos 5 sueldos. A la bacina de los Cautivos de Sta. Eulalia 100 sueldos. A los Hospitales de S. Andrés, de S. Antonio de Padua y de Sta. María Magdalena 10 sueldos a cada uno. A los Hospitales del Sto. Espíritu, de Sóller, de Inca, de Pollensa, de Sineu, de Alcudia, a cada uno 5 sueldos.*»

Aún hay en este testamento otra disposición más simpática. Manda que cada año se repartan a los pobres diez cuarteras de trigo ya panificado en esta forma: una cuartera cada viernes de cuaresma; otra, el día de la caridad (*domingo de Quasimodo*); otra, el día del aniversario de su muerte y la décima el día de la Conmemoración de los Fieles Difuntos y en ese día los panes debían repartirse precisamente junto a su sepulcro. Para cumplir esta manda pía gravó el testador su finca del Rafal junto a la Torre foradada.

Otro testamento de 1369 contiene legados para la obra de las capillas de S. Bartolomé de Inca, Sta. María de Lloseta, Sta. María de Lluc, Sta. María de Costitx, Sta. Lucía de Mancor, S. Martín de la Cova, S. Salvador de Felanitx, dos sueldos a cada una. Y a la capilla de Sta. M.ª Magdalena del Puig de Inca, para fabricar un camino y un pórtico delante de la misma capilla 15 libras.

Finalmente haremos mención de otra manda inspirada en la más auténtica caridad cristiana. En aquellos siglos existía todavía entre nosotros la esclavitud moderada, llamada más bien servidumbre. Casi todas las familias poderosas tenían varios esclavos y esclavas. El señor tenía dominio pleno sobre todos sus servicios sin estar obligado a darles paga alguna sino sólo alimentación, vestido y cuidado necesario en sus enfermedades. Estos esclavos se transferían de un señor a otro como se traspasaba una finca y sólo podían salir

de su estado servil mediante la manumisión. En los testamentos que estamos estudiando se hallan repetidos casos de generosa manumisión. Citaremos sólomente dos casos. D. Pedro Çaforteza, en su testamento de 1395, dispone que su esclava *Francisca*, natural de Turquía, en seguida de su muerte, sea tenida por libre y *alforra* de toda esclavitud y servidumbre, y al mismo tiempo le asigna 25 libras, todas sus ropas, una cama de tablas y dos *caixetes* que tenía para su uso, y para toda su vida le señala un censo anual de seis cuarteras de trigo y nueve libras.

D. Francisco Desbrull, en su testamento de 1492, dispone que su esclavo *Llorenç*, *nat i criat en casa mia, servesca dos anys a ma muller i no altre, e que passats aquells, sia franc e alforro e que sia calçat e vestit a coneguda de mon hereu. E més vull que lo jorn de la mia sepultura li sia donada una gramalla i caputxo de dol. E més vull que si l' hora que franc serà voldrà pendre muller, li sien donades 25 lliures, e l' hora que novii serà li sien donades dues quarteres de xeixa, dos moltons, dos quarters de vi vermell i quatre de vi blanc.*

Así eran de nobles, generosos y cristianos los antiguos señores mallorquines.

GASPAR MUNAR, M. SS. CC.

Dibuix de Joan Pol

Caïn, ¿qui ha mort el teu germà?

(Teatre d'assaig)

ACTE PRIMER

(Camp. Pollancrens alts, extàtics mirant el riu. Tots els colors impressionistes, forts i nets, com de trenc d'alba. Molta pau. Ens troban a la primera plana del Gènesi.

Abel canta joiosament els seus 16 anys. Adam amb un sílex esmolat escorxa una soca).

ESCENA PRIMERA

ABEL.—*(Cantant)*

Diuen que sempre somii,
diuen que sóc somiador,
si el somiar és una rosa
jo sóc el seu conrador.
I encara que em mossegassin
cantaria el meu verger:
Jo procurar que no es marceixin
les roses del meu roser!

ADAM.—Abel, calla.

ABEL.—¿No et plau la meva veu, pare Adam?

ADAM.—Ni em despla. És la lletra feble que has compost amb aquest llenguatge difícil i serrat, dins el qual ens ofegam els homes a poc a poc.

ABEL.—Parlar no és difícil, pare Adam. Parlar és bell. Deim: Déu és bo.

ADAM.—¿Tu què saps d'això, criatura? De vegades jo tem que les paraules no siguin un grilló que ens cargolam al coll. Abans... en el Paradís... ta mare i jo descomptàvem les hores mirant-nos als ulls sense dir un mot, i les coses dins el mateix esguard... I era tan dolç!

ABEL.—També és dolç cantar, pare Adam. I pregar, a entrada de fosca, amb por. Cridar molt fort dins el silenci de la boscúria, segur que ningú ens escolti, sense por al ridícul. Bastir veus noves a la teva mesura.

ADAM.—¿A quina mesura? Tu que nomenes «sentiment» a l'anyell més petit i «tebiesa» al seu velló. Tu que dius «musica» a l'aucell, «llamp» al corn de Caïn...

ABEL.—«Il·lusió» al peixos que capbussen dins l'aigua tranquil·la, perquè semblen un esclat de lluentor amb l'escata argentada...

ADAM.—¿I et sembla que parles amb propietat, Abel?

ABEL.—Parlar amb propietat, amb propietat... Això és parlar amb Déu i els homes de demà, pare Adam.

Perquè jo, quan en les llargues hores de la pastura, trob una cosa nova, em dic: ¿Com voldrà Déu que s'anomeni això? ¿I com ho voldran mos fills? D'aquesta manera he tret del meu flabiol de canya noms brufats d'harmonia. És que fins i tot vaig pensar, mon pare, si els homes del futur no ens agrairien més haver regalat totes les fruites, els aucells i les flors amb el nom de «cor» i «besada» i «somriure»...

(*Deturant un gest de son pare*). No. No em diguis que no ho són.

EVA.—(*Entrant enmig dels pollancre*). Abel, fill meu, ja és hora d'acompanyar el teu germà al sacrifici capvespral. Caín espera vora el pou.

ABEL.—Aquí prop tenc l'anyell més gras, mare Eva.

EVA.—Doncs de pressa. Per a sacrificar, a Déu s'acosten saltant com a cabrits.

ABEL.—(*Retirant-se*). Adéu... soques i ventres. ¿Es així com t'agrada, pare Adam? El llenguatge és teu. Jo escull anomenar-vos «amor» i «fecunditat» i «correntia». (*Mutis*).

ESCENA SEGONA

ADAM.—Ja ho veus, Eva...

EVA.—A voltes he dubtat si hauran raó.

ADAM.—¿Tu també al seu costat?

EVA.—No he dit tant. Dubt encara.

Ells no conegueren el Paradís, Adam. ¿No serà aquesta la justificació? Nosaltres recordam l'ahir entre sospirs. Aquella harmonia, aquella frescor, aquell repòs. I el goig que ens donava tot. ¿Recordes el jorn en què una papallona —per primera vegada— va reposar dins la conca de la teva mà? ¿Quan m'abastares el primer niu de cadenera o s'obrí vora els teus llavis, mentre dormies, la margarida? Llavors mai me digueres: Barona, és difícil parlar.

Ens entretenia pensar que els rossinyols eren nostres àngels de terra.

ADAM.—...Assenyalàvem les coses amb noms formosos: lleó i pantera, baladre i sol...

EVA.—Els noms que poses ara són: pedra i treball, dolor i suor i llàgrimes i malaltia i lassitud.

ADAM.—També dir «llàgrimes» és plaent, Eva.

EVA.—Però, com ho pronuncies! Pareix el mateix accent de «espasa que cau amb força».

ADAM.—Calla!... Aquella espasa...

EVA.—Sí. L'espasa de llamp que vérem tots dos. En canvi, ja ho veus, Abel anomena Arcàngels els pollancre alts, i anit amb confiança em parlava d'un horabaixa que tenia raigs d'espasa lluent entre ses fulles i els aucells. O és que parlaran un llenguatge nou?

ADAM.—¿Quin llenguatge? Anomenar-ho tot «cor» i «besada» i «somrís»? Balbuseig de nin que allarga per instint la maneta a un objecte i esbossa sons inarticulats, tot repetint-los. No és un vocabulari nou, creu-me, Eva. Es que no en sap.

EVA.—Per ventura sigui el llenguatge de l'esperança... El llenguatge de mirar Déu com a mare, i no fet un venjador...

(*Queden pensant. Teló.*)

ACTE SEGON

(*Fosca. Es el repòs de la nit, després de la feina. Ajaçats per terra, recolzats a qualsevol soca. Silenci impol·lut del món. Tot és música en el silenci i salmòdia litúrgica. Al començament del món totes les coses resaven en salmòdia, poble de Déu. Corre l'aigua pel rierol. Una ratxa d'oratge remou els pollancre. Déu és prop.*)

INCONSCIÈNCIA

(*Hom somia mirant al cel. La veu té quelcom d'impersonal, amb pauses llargues.*)

CAIN.—¿Per què t'enfelleixes i tens el cap baix, Caín? Les genetes de l'enveja sempre acaben mossegant la lludriguera del pit...

ADAM.—Déu... els capvespres... quan sorties passejant pel jardí a l'oreig de l'hora...

ABEL.—Dues cabrides amigues s'ajuntaren al migdia... Molt prest —su-ran del riu — florirà el tamarell rosa...

ADAM.—Abans menjava dins tes mans el fruit de vida...

EVA.—El ventre m'és feixuc... Sovint, sovint els ulls deslliuren llàgrimes...

CAIN.—Però, ¿per què els seus ulls són d'un verd clar?...

ABEL.—Els coloms glaçats encara no gosen dormir dins les mans meves. ¿Quines rucs de falsedat poden tèmer?...

EVA.—Treure fills al ventre de la mare terra és perllongar el cordó de la teva sang més enllà de tu mateixa...

(*La lluna flaira llimona entre els pollancrea. Un raig prim i blanc divideix l'escena.*)

ADAM.—Totes les costelles em cruixen damunt la terra... He conegut una vena anomenada dolor... Tenc punyides al front que ennuvolen la meva esperança...

ABEL.—És bell viure... La terra és gran.

CAIN.—(*Canvia el to. Despert.*) «Però ja basta... Ell t'estima... i tu l'has de doblegar...».

ESCENA SEGONA

ABEL.—(*Incorporant-se.*) Caín, ¿per què no dorms?

CAIM.—¿Per ventura t'han fet el meu guardià, poeta?

ABEL.—(*Apropant-se.*) ¿Què tens, Caín? Sembla que no estiguis molt satisfet.

CAIN.—¿I de què he d'estar-hi? ¿De passar tot el dia treballant com una bístia?

ABEL.—Germà, no parlis així.

Obrir en solc la terra verge, sense que planyi les ferides... Contemplar l'esplet de l'anyada que s'ofereix als teus fills...

CAIN.—Fills... De qui?

ABEL.—Caín, ¿o és que no esperes? ¿Creus que Déu ens va crear a nosaltres dos per a nosaltres?

CAIN.—(*Despitat.*) Déu... engegà els nostres pares del Paradís... ¿Es recordarà encara dels fills malparits amb els punys estrets? El treball i la mort...

ABEL.—La mort... ¿Què serà la mort, Caín?

CAIN.—La mort és una bufetada de Déu.

ABEL.—(*Trist.*) Calla. ¿T'imagines tu un Déu pegant bufetades? (*Pausa.*)

Ara veig per què deixares la codonya groguenca i cremares ordi en lloc de xeixa. Digueres que no n'hi havia.

CAIN.—¿I què? El fum del meu sacrifici mai no s'enlairava blanc i lleuger.

ABEL.—Això et rosega l'ànima. Fort, fort.

CAIN.—Deixa'm en pau, ja! Poeta i somiador... infant!

ABEL.—Et vols llavorar un Paradís aquí baix, que et regali les ovelles de la meva manada, que Déu miri lluny...

Però Caín... i l'Esperança?

Ell va dir...

CAIN.—La meva vida està condemnada invariàblement, immutablement, a les mateixes voltes. La veig més negra i trista que la nit... sense el raig de lluna aqueix!

ABEL.—El raig de lluna! L'esperança. L'esperança i la poesia, que és una altra forma d'esperança!

Però aquest raig de lluna dóna calor, Caín.

CAIN.—(*S'aixeca colèric amb un garrot*). Sempre el raig de lluna! Ara veuràs lo que faig d'ell i de tu.

(*Va a trencar-lo a garrotades*).

ABEL.—No el tallis, germà. No el trenquis.

La lluna és com l'ull de Déu.

CAIN.—Doncs, jas!... Aguanta, Déu! (*Tallant-lo una i altra vegada*).

ABEL.—(*Plora desconhortat*). Caín, Caín...

ESCENA DARRERA

EVA.—(*Aixecant-se amb serenor. Després Adam*).

Caín, ¿qui ha mort el teu germà?

¿Jo? Tu? Ton pare...?

¿L'esperança? ¿La poesia?

(*Acaricia Abel*). Tu acabaràs prest, Abel. Tu no pots viure en aquest començament del món, quan encara costa sang la Poesia. I la Fe en un futur s'ha de beure a glopades d'aigua-sal.

JAUME REYNÉS, M. SS. CC.

Pregària

Com les arrels d'un arbre esponerós
que furguen més i més dintre la terra
per beure'n la substància que soterra,
mentre creix vers el cel ben ufanós,

així voldria jo que, poderós,
mon cor arrelàs en Crist - mon cor, desferra
que el viure i el neguit del món desterra,
que malda, assedegat del grans amors.

L'arbre, majestuós, de cada dia,
beu cel i sol i aurora matinal
i venç la tempestat amb valentia.

Feis, oh Senyor!, que enmig del temporal
també lluiti mon cor en rebel·lia
i us trobi en vostra pau celestial.

TONI SEGUÍ BENNÀSSAR

Vida cultural

● El P. Gabriel Llompart C. R. ha publicat el seu dens i ben documentat estudi *La religión de los honderos baiares*, opuscle de 24 pàgines en 4^{art}, que forma el número 57 de la interessant col·lecció «Monografías Menorquinas». Il·lustren el fullet 14 làmines fora text.

Felicitem el nostre amic i col·laborador P. Llompart per aquesta mostra del seu saber i del seu gust per la nostra arqueologia.

● La col·lecció juvenívola «Sa Font de Ses Tortugues» ha publicat el seu 20.^è volumet que conté un breu recull de poemes sota el títol *Terra de gerrer*, del nostre estimat col·laborador Josep Maria Miró Llull.

● La festa de la Primavera ha estat celebrada enguany al Cercle Mallorquí, el passat 21 de març, amb brillants actes d'homenatge als nostres poetes. La notable rapsoda Caterina Valls hi recità poemes de Llorenç Moyà Gilabert, Francisca Simó de Villalonga, Guillem Colom, Josep Maria Llompart, Llorenç Vidal, Miquel Gayà i Joan Alcover.

José María Forteza hi disertà sobre l'escriptor nordamericà Anthony Kerrigan, i Conchita Montijano hi recità poemes en castellà de Eliseo Feijoo, Rafael Perelló, Miguel Angel Colomar, Rafael Jaume i José María Forteza.

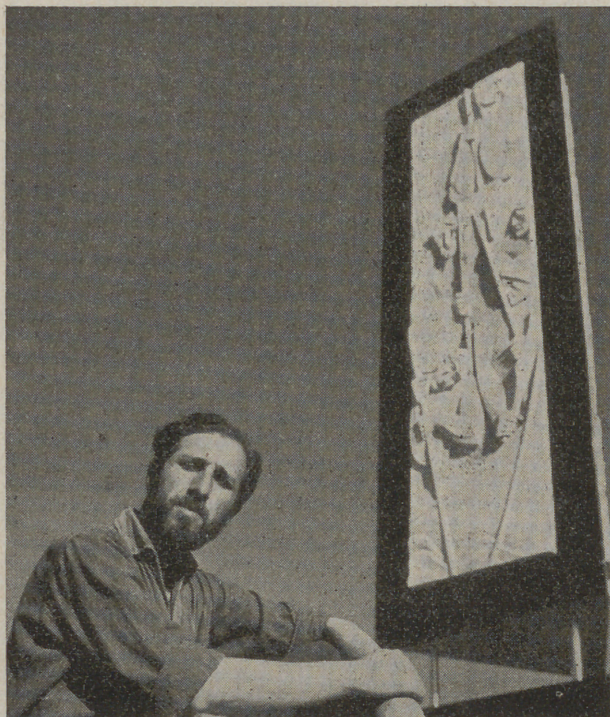
● Josep Maria Llompart va disertar també, amb motiu de les Festes de la Primavera, al

Club Barcelona, sobre el tema *Vint-i-cinc anys de poesia a les Illes*. Després d'evocar l'Escola Mallorquina, va dedicar un estudi a fons a la nostra època de postguerra que integra en principalment Miquel Dolç, Miquel Gayà i Llorenç Moyà Gilabert. Estudià tot seguit l'època que va començar sota la influència dels poetes castellans amb Blai Bonet, i dedicà finalment el seu anàlisi a un darrer grup que comença amb *El dolor de cada dia* de Jaume Vidal Alcover, caracteritzat per una certa preocupació social, i del qual han estat els millors capdavanters els esmentats Blai Bonet i Llorenç Moyà. Posà punt final a la seva docta conferència amb la lectura d'uns poemes de Bartomeu Rosselló Pòrcel i de Marià Villangómez.

● «Betzata», revista dels estudiants del Seminari Major del Santuari de Lluc, ha llançat el seu número 4 amb treballs que revelen, com sempre, una fonda preocupació i inquietud, dels Germans Escolars, G. Celià, I. Ullate, A. Vallcaneras, C. del Val, G. Povedo, M. Iturria, J. Alegria, F. Gisbert, i amb il·lustracions de R. Janer.

● *Flama*, recull de poemes de Miquel Dolç, acaba d'esser publicat a Barcelona per la col·lecció «Els Llibres de l'Óssa Menor». Du un pròleg interessantíssim del notable crític i poeta Salvador Espriu. Ens cal saludar aquest veritable esdeveniment de la poesia mallorquina.

Una entrevista amb l'escultor P. Martínez Pavía

Pere Martínez Pavía

El diàleg surt espontani i facilíssim. Vull preguntar-li moltes coses: formació artística, opinió sobre l'actual generació dels escultors, etc., i després de canviar impressions sobre algunes obres d'avantguarda i animat per la seva natural espontaneïtat, li deman quin és el problema que més el preocupa:

—La sinceritat en totes les meves obres. Vull esser un escultor sincer.

PERE Martínez Pavía no necessita qualificatius, perquè parlen per ell tota aquesta col·lecció d'escultures i maquetes que adornen el seu estudi, les quals confirmen unes qualitats excepcionals de l'artista. Com també les seves obres que figuren a diverses esglésies, galeries importants i edificis, mostren la força que l'escultor ha sabut imprimir amb les seves mans privilegiades.

Actualment P. Martínez Pavía se té ben guanyada una meta de maduresa dins un primer pla de l'escultura contemporània.

L'escultor m'ha citat al seu estudi del carrer d'Arquitecte Reynés. Començam la conversa en un to de sinceritat i senzillesa.

L'entusiasme que P. Martínez Pavía posa en les seves obres ja realitzades —bé d'encàrrec, o per pròpia iniciativa— sempre és el mateix. El seu art és classicista. El seu món plàstic s'acosta a un món ideal, on els conceptes se converteixen en idees pures i simples. Mai com ara l'havíem vist tan segur de si mateix. Això ens du a preguntar-li: la teva vocació, ¿va esser primerenca o tardana?

—*Vaig començar als setze anys. Vaig estudiar a l'Escola Superior de Belles Arts de Madrid i em suspengueren. Després vaig anar, ací, a l'Escola d'Arts i d'Oficis. Es pot dir que som un autodidacta.*

P. Martínez Pavía ha fet de l'escultura la seva professió i això l'ha col·locat, als seus trenta anys, en un primer lloc dins l'escultura d'avui. Hi ha obres seves a distints museus d'Espanya i de l'estranger.

—Actualment, ¿quina obra tens entre mans?

—*Estic preparant una exposició per celebrar a Madrid.*

L'obra que ens mostra al seu estudi és segura i enèrgica. Va per camins difícils, oberts vers el seu interior, sense perill de perdre's.

—¿Estàs d'acord amb tot això que passa dins l'art d'avui?

—*En tot allò que sia bo, sí.*

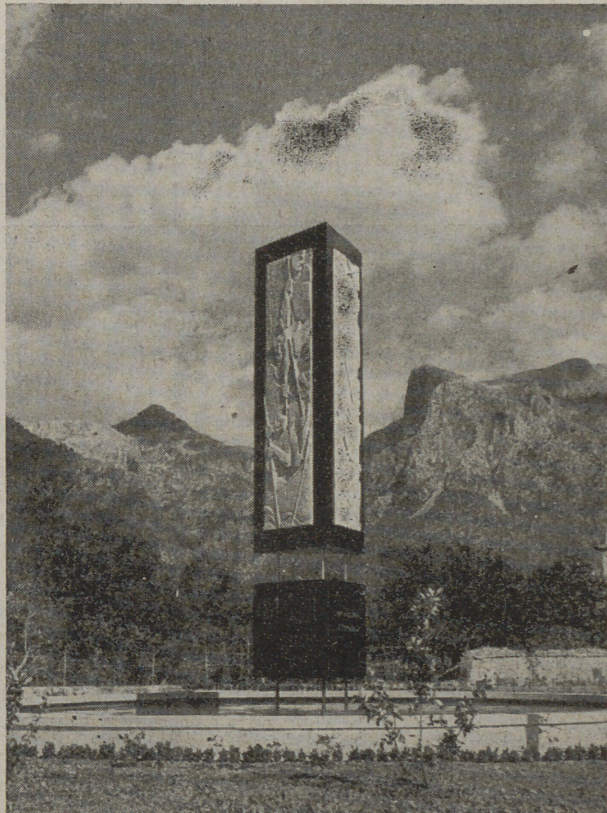
Pere Martínez Pavía modela amb un extraordinari sentit del volum, i domina l'ofici fins a la perfecció. Les seves obres participen de molts i diversos elements d'abstracció, però pertanyen a la zona de la identificació humana,

—¿De quina de les teves obres estàs més satisfet?

—*Del monument a les Valentes Dones, aixecat a la ciutat de Sóller, anant cap al Puig Major.*

—¿Creus que hi ha valors reals dins l'escultura actual?

Monument a les Valentes Dones, a Sóller

*Detall escultòric sobre l'entrada n.º 84
de l'Avinguda Jaume III, de Palma*

— N'hi ha molts i bons.

Parlar de l'obra de Pere Martínez Pavía exigeix més temps i espai del que avui disposem, però estam segurs que les seves aptituds i la vivacitat del seu temperament han fet d'ell tot un artista.

JOSEP BAUÇÀ I PISÀ

LES EXPOSICIONS

VENTOSA, GAITA I ROSA PALOU **(Cercle de Belles Arts)**

Ventosa va exposar al Cercle de Belles Arts una dotzena d'olis. Coneixedor a fons de

la tècnica, Ventosa ha ampliat el seu domini i pinta avui amb una absoluta regularitat i rapidesa. La seva sensibilitat el fa adornar-se del lirisme de la natura i l'íntima tendresa de l'artista queda demostrada amb la grandesa i

Paisatge de Ventosa (Foto Jeroni Juan)

la personalitat que defineixen les teles que acabam de comentar. L'exposició fou molt visitada

També a l'esmentat Cercle de Belles Arts, el jove pintor F. Gaita ens oferí les obres darrerament realitzades. No es tracta d'una exposició més d'aquest artista, sinó d'una mostra del seu afany absolut de renovació conceptual i tècnica. Amb aquesta nova sortida es van confirmant i valorant mèrits que posseeix l'artista.

Rosa Palou, la darrera que ha exposat, finalment, al Cercle de Belles Arts, no és una pintora de matisos delicats, però sí d'una rica i segura pinzellada. Dins la seva pintura hi ha virtuts, qualitats i desigs de treballar.

LONGINO
(Galeries Costa)

Un escultor poc conegut a les sales d'exposició, presentà el mes passat una petita però interessant mostra de la seva vàlua: unes escultures en fusta, representant els Apòstols. Les obres presentades tenen una intensa savoria popular i resulten d'una profunda i dramàtica força expressiva.

ALAIN BOCHER
(Sala Danús)

Alain Bocher presentà una col·lecció d'olis. D'ella s'ha dit que té una

marcada tendència abstractitzant en quant a les aparences però no en quant al tema, de tot el qual en treu un bon partit.

CONCEPCIÓ IBÀÑEZ
(Galeries Kira)

Concepció Ibàñez, pintora catalana, exposà a les Galeries Kira. En les obres presentades demostra tenir un sentit innat de la composició, del qual sap treure qualitats de gran eficàcia expressiva.

Una de les teles de Concepció Ibàñez

J. B. P.

INFORMACIÓ DEL SANTUARI

(del 15 de febrer al 15 de març)

Temps de penitència

L'Església fa precedir els esdeveniments cabdals de la nostra Redempció –Nadal i Pasqua– d'unes setmanes de preparació i penitència, que predisposen les ànimes dels feels a copsar millor ambdues festivitats d'acord amb tota la seva transcendència. La Quaresma coincideix, però, amb la primavera, estació en la qual la natura, després del llarg somni hivernal, fa brostar les tanyades i córrer la saba com a penyora de nova vida. Així també, que la nostra Quaresma espiritual sia el «temps favorable, el dia de salvació» en el qual, dirigint-nos al «Pare entranyable i Déu de tot consol», aconseguim no pel temor, sinó per l'amor que tot ho aconsegueix, aplacar la justícia divina, sepultar totes les defallences passades i renéixer igualment a una nova vida de gràcia quan el Crist gloriósament resuscitat es mostri a tot el món amb la grandesa radiant del seu triomf.

Lluc, dia per dia

Els 24, 25 i 26 de febrer, se celebren a la Basílica les tradicionals Qua-

ranta Hores dites del Carnaval, que ara més bé son una preparació per a la imminent Quaresma. Les prediquen els PP. Prior i Genovart.

El 27, amb la imposició de la cendra beneïda, comença la santa Quaresma. El «recorda't, home, que no ets sinó pols» ressona no solament aquest dia, sinó que és com la tonada que impregna tota la litúrgia quaresmal, tan bella dins la seva austeritat i senzillesa. En el cor calla l'orgue i comencen a sentir-se aquelles polifonies espanyoles mai superades, que tan bé reflecteixen els sentiments de l'Església i dels feels.

A finals del mes de febrer passa uns dies a Lluc el Prof. Louis C. Gaudin, de París, per estudiar els coleòpters cavernícoles de l'Illa.

Igualment per raons d'estudi, ens visita un grup d'alumnes de la Facultat de Ciències Geològiques de la Universitat de Madrid, dirigit pel Catedràtic Sr. Francesc Fernández Pacheco.

I el 2 de març rebem la visita dels alumnes del Seminari Teatí de Son Espanyolet, acompanyats pels PP. Antoni Oliver i Gabriel Llompart, C. R.

Ofrenes

Donya Francisca Fuster Ferrer, de Palma, en acció de gràcies entrega pel tresor un anell d'or.

Els esposos don Antoni Vallespir i donya Margalida Llompart fan a peu el trajecte des del Port de Sóller i, a més, ofereixen a la Verge de Lluc una cadena i una medalla d'or, agraint la curació de la seva filla Maria Victòria.

Pelegrins agraiïts

Febrer, dia 21.—Isabel Noguera, de Palma, fa cantar una Salve en acció de gràcies per haver guarit d'una greu malaltia.

Dia 24.—Pel mateix motiu, Arnau Mates fa cantar un Tedeum.

Març, dia 3.—Visita el Santuari un grup d'alumnes i professores del Col·legi de la Presentació, d'Inca. A intenció seva se diu una missa.

Implorant la protecció de la Moreneta, Rafael Perelló Torrens, de Llubí, ha aconseguit alliberar-se d'un càncer que posava en perill la seva vida. En acció de gràcies, un fill seu puja a Lluc i compleix la promesa feta, entregant uns ciris.

Dia 4.—Francesc Arbós Oliver fa a peu el llarg trajecte —anada i tornada— des de la seva ciutat de Manacor fins al Santuari, per demostrar el seu agraïment a la Patrona de Mallorca.

Dia 8.—Bernat Fullana de Montuïri, també puja a peu fins a Lluc, per donar gràcies de la seva curació.

Dia 10.—Elisabet Ramis, de Muro, per una gràcia obtinguda de la Mare de Déu, va agenollada des del portal de la

Basílica fins als peus de la Moreneta.

Dia 13.—Un grup de soldats de Sóller, que han fet el servei militar en el destacament del Puig Major, una volta llicenciats, vénen a donar gràcies a la Mare de Déu de Lluc.

Dia 14.—Joan Mut, de Palma, conta la seva curació d'una cama, evidentment miraculosa, deguda a la intervenció de la Moreneta. Tots els metges li donaven poques esperances i avui camina perfectament. Ara, visita la seva Benefactora i li agraeix tanta bondat.

Dia 15.—Catalina Vich fa cantar una Salve, tot implorant la protecció de la Verge de Lluc a favor d'un familiar que pateix d'una malaltia.

Apolònia Sard i un grup d'amigues encarreguen una missa en acció de gràcies.

Nota meteorològica

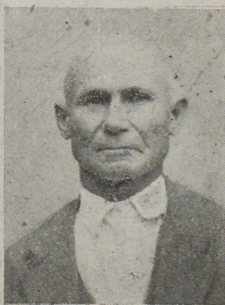
Màxima: 20 graus, dia 12 de març.

Mínima: 2 graus sota zero, dia 23 de febrer.

Pluja: 28 litres.

Confreres difunts

A la seva vila de Biniali, el 14 de març va morir Andreu Batle Rigo, als

88 anys d'edat. Catòlic fervent i enamorat de la Moreneta, ha deixat penyora de bons records i millors exemples.

El nostre condol als seus familiars,

LLUC PER MALLORCA...

especialment als seus néts Josep i Andreu Amengual Batle, Missioners dels SS. CC.

A Palma, i als seus 100 anys d'edat, retornà l'ànima al Senyor donya Aina Pinya i Cortès, mare del nostre dilecte

amic i col·laborador el poeta don Miquel Forteza Pinya. De la seva amor i devoció a la Mare de Déu de Lluc en vàrem deixar constància en

una entrevista que la venerable senyora va concedir a la revista «Lluc» i que publicarem al número d'agost-setembre de l'any passat. Reposi en pau. I als seus familiars, la nostra més sincera condolença.

També, a Palma, donya Maria del Carme Cortès i Pinya morí el 7 de febrer, als 83 anys. Era devotíssima de la Moreneta. Elevam les nostres pregàries pel seu etern repòs.

Donatius per al nou trono

	<i>Ptes.</i>
Antoni Massot Mudoy	100
Bar Platja-Calobra	300
Parròquia de PETRA	3.000
Anònim	100
Anònim	150
Miquel Nebot	100
X. X.	200
Catalina Picó	25
Gabriel Oliver Perelló	50
Parròquia de PUIGPUNYENT	956
Un devot	1.000
Donya Catalina Borràs, d'Esteva	1.000

Subscriptors protectors

	<i>Ptes.</i>
D. Josep Maria Agell Nadal (Barcelona)	200
D. Claudi Corella (Barcelona)	100
D. Antoni Güell (Barcelona)	100
Editorial Seix i Barral (Barcelona)	500
D. Josep Corrons (Barcelona)	500
D. Albert Sánchez-Pantoja Domínguez (Castelló de la Plana)	100

ÉS MORT EL PADRINET...

El P. Josep Miralles, ex-Prior de Lluc

El P. Josep Miralles
Martorell, M. SS. CC.

El 17 d'Agost de 1890, un Apòstol de Mallorca, el M. Rvnd. P. Joaquim Rosselló i Ferrà, feia, damunt el taular de Randa, dins l'Ermita de Sant Honorat, un planteret de Missioners que, amb brull de Novicis, rebia son esperit com a doll inexhaust de saba apostòlica.

Dotze Pares surats dins la Congregació, dos Estudiants i un boldronet de Germans Coadjutors, cresqueren i fruitaren abundantament dins la llecor sobrenatural del P. Joaquim, i, com a cedres corpulents, sota la seva ombra fecunda, s'encobeïren les tanyades més tendres, que després brostaren, fins que la ventada de la mort del 9 de Març de 1963 tombà la frondosa esponera de noranta-quatre anys, rompent l'últim cedre pujat dins les mans paternals del nostre Fundador.

Quina roent ciriada d'eternes Quaranta-Hores encesa a l'entorn del nostre Pare, trobarem en el cel...!

Ha mort el nostre «Padrinet»! i amb ell s'ha closa la corona victoriosa en la Glòria i perfumant en la terra, de la nostra primera Generació...!

* * *

El 5 d'Abril de 1869 obria la vida d'un *nin d'uè*, que engronsà ses plorinyalles dins un bres montuïrer. El seu nom: Josep Miralles i Martorell. Prest els carrers mal plans aguantaren els seus peus tastanejants, i els graons de l'anciana Parròquia esmolaren sos caires amb la seva devoció infantívola. Servint les misses, no poques canadelles caigueren de ses mans innocents, que després aguantaren per tants d'anys la immensitat del seu Déu, closa dins el poder sacerdotal.

El seu futur forjador, el P. Joaquim, missionant el poble, féu florir en son cor verge, la Flor divina de la Primera Comunió, que fruità als catorze anys, amb la vocació sacerdotal, assimilant sos estudis fins a l'edat del servei militar.

La vida castrense li féu veure els perills del món, i, enc que per la seva instrucció i bon temperament el seu braç pogué lluir els galons de Sergent,

acabat el servei militar, la pregona pietat dels seus pares i la recordança dels fervors de seminarista li encengueren, de bell nou, ses aspiracions sobrenaturals, i un altre fill de Montuïri —en el poble el «Vicari Moliner», i aleshores, ja en la nostra Congregació, el Rvnd. P. Gabriel Miralles—, el confirmà en aquestes aspiracions sacerdotals.

El jove ben decidit, tornà als estudis del Seminari on sa vocació de sacerdot se quiràtò joiosament, conseguint la inestimable vàlua del brillant de la vocació religiosa, tallat primorosament per les fulgors dels ulls blaus de la Moreneta de Lluc, que des d'alguns anys guardava en son Santuari la nostra tendra Congregació.

Altra volta el seu artista vocacional, el Rvnd. P. Gabriel Miralles va disposar d'aquesta vocació i, oferida al P. Fundador, plena d'esperances, fonc acceptada el 15 de Juny de l'any 1894.

Fonc connovici del P. Mudoy i del P. Jaume i rebé el tremp de la més estricta observança de les mateixes mans del P. Joaquim.

El 21 de Març de 1896 començà la seva eterna primavera sacerdotal. Activíssim de naixença, fonc el braç dret de tots els seus Superiors, i a l'any 1913, nomenat el primer Rector de la novella Parròquia d'entrada de La Real, ja treballà per compte propi.

De llavors ençà, bé com a Superior, bé com a Mestre de Novicis o com a Conseller General, va estar constantment al servei de la Congregació. Destacam en aquest sentit el seu Priorat que exercí al Santuari de Lluc des del 1927 al 1933. Ja als seus 80 anys va lluir encara el càrrec de Vicari General, fins que recollint-se en el plàcid recer de sa vellesa, visqué sense donar mai cap mica de creu a ningú, a l'escalfor del més profund apreci dels seus fills, que el tractaven amorosament amb el títol de PADRINET fins a la seva posta gloriosa del 9 de Març de 1963.

La primera llavor de la Congregació plantada pel P. Fundador fonc montuïrera..., la darrera llavor marcida d'aquest planter fundacional fonc també montuïrera i els dits sacerdotals que clogueren els pètals d'aquesta llavor sempre florida i sempre fructosa, foren també els dits d'un Pare montuïrer.

Just deman als SS. Cors, que dins la seva Congregació mai s'esvaeisqui aquesta llavor tan ben arrelada, i que tots sempre ens facem dignes d'una Corona tan gloriosa com la que forjaren a l'entorn del FUNDADOR, els Primers Congregants d'aquesta fecunda Generació Angular. JOSEP VERD, M. SS. CC.

SECCIÓ POPULAR

ENDEVINAIES

I

*Som petit que no m'afincn
i men el món orugat;
de mi molt se n'ha parlat,
se'n parla i no m'exterminen.*

II

*Nesc.a força de grapades,
tothom riu quan jo gemec;
i abans de clavar-me es bec,
me solen donar ensalgades.*

(Les solucions a la pàgina 160)

COVERBOS DE MODA

Una mare li diu a la seva filla:

—Margalideta, t'he dit ja mil vegades
que no has de parlar mentre jo parl.

—Mumareta, idò hauré d'esperar que
vós dormigueu.

* * *

A un poble, el diumenge se troben
per la plaça l'amo En Xesc i l'amo
En Gori.

—Bon dia, l'amo En Xesc. Què fa
aquell mul vostro?

—Ja està bo, gràcies a Déu. I vós?

* * *

DICCIONARI CASTELLÀ - CATALÀ I CATALÀ - CASTELLÀ

de S. Albertí (2.ª edició)

Extensió sense precedents—Clara separació entre accepcions i sinònims—Extraordinària abundor de locucions i refranys—Nom tècnic per a les veus de zoologia i botànica—Resum gramatical—Apèndix geogràfic i de noms de fonts.

La riquesa de vocabulari emprat en les equivalències permet d'usar l'obra com a DICCIONARI CATALÀ DE SINÒNIMS

El millor diccionari d'equivalències publicat fins a la data. (Francesc de B. Moll, Diccionari C. V. B., fasc. 188).

Preu: 450 ptes. Facilitats d'adquisició en quatre terminis

Distribució:

DIFUSORA GENERAL
Trafalgar, 76 — Barcelona (10)

Tel. 231 10 85

BANCA MARCH, S. A.

CAPITAL: 50.000.000 de pesetas
totalmente desembolsado
RESERVAS: 100.000.000 de pesetas

Domicilio Social:
PALMA DE MALLORCA
San Miguel, 17 - Teléf. 24805 (5 líneas)

Agencias Urbanas:
Puerta San Antonio
Plaza Pío XII

SUCURSALES:
Felanitx, Inca, Lluçmayor, Manacor,
La Puebla y Tarrasa (Barcelona)
Realiza toda clase de operaciones de
Banca, Bolsa, Cambio

CAMARA ACORAZADA
CON COMPARTIMIENTOS
DE ALQUILER

Aprobado por el Banco de España,
con el número 4.971

Calzados Isleños, S. A.

*Fábrica y Oficinas:
Manuel Guasp, 43 - Teléfono 11520
Telegramas: "Isleños"
Palma de Mallorca*

Fábrica de piedra artificial - Cemento
armado, Mosaicos, Azulejos e imitaciones
a Mármol

JUAN ESTELA

Calle Aragón, 60 (Carretera de Inca)
Teléfono 12320 Palma de Mallorca

*Destilerías de Anisados y Licores
Cosechero y Exportador de Alcaparras*

Jorge Perelló Serra

*Carretera de Sóller - Apartado 187 - Teléfono 25696
Dirección telegráfica: GELLODRA - Palma de Mallorca.*

SECCIÓ POPULAR

Un amic li diu a l'altre, que s'ha engatat com una sopa:

—¿I no me deies tu que l'aiguardent era per donar-te fregues? I ara resulta que el t'has engolit un glop darrera l'altre, fins acabar-te la botella?

—És igual. Ja se cuidarà el cos de dur-lo allà on fa més falta!

* * *

Un turista arribava a l'hotel, més xop i remullat que un peix.

—Hi ha que veure de quina manera plou! —li deia a una serventa—. Això és un diluvi.

—Un diluvi? —va preguntar l'al·lota. ¿Què és això d'un diluvi?

Aquell turista l'hi vol explicar:

—¿No sap que és un diluvi? ¿No ha llegit la història de Noè i dels animals?

—No l'he llegida. És que... ¿sap? Aquests dies no he mirat el diari.

* * *

Un malalt diu al metge:

—Perdoni que estigui tan nerviós, però és sa primera operació que em fan.

—Home de Déu! I per això tanta cosa? També és sa meva primera operació, i ja me veis... tan tranquil!

* * *

Una senyora que ha fet un viatge a l'estranger, torna al seu país. A l'aduanera, un carrabiner li pregunta:

—No du res per declarar?

—No, senyor; res en absolut.

—És veritat que vostè no du res, res?...

—He dit que no duc res! —contesta aquella senyora, picada de tanta insistència.

SECCIÓ POPULAR

—Així, doncs, senyora —li diu amb tota cortesia el carrabiner— ¿hauré de pensar que aquesta coa de geneta que guaita per davall del seu abric, deu esser de vostè?

* * *

Un escolà molt avesat a tractar amb «sants», un dia feia neta l'esglèsia. Mes, per espolsar millor un sant Pere, el volgué posar en terra. Com era un poc feixuc, a penes el pogué moure, i s'exclamà: —Coranta llebres, quin sant Pere! Ell, pesa com un dimoni!

* * *

He sentit dir moltes vegades que *tot lo món és món fora Montuïri*. I ho podeu ben creure i pensar. Així ho confirma una carta que va escriure un estudiant a un montuïrer. Deia: «En Pep va rebre ses panades que li enviaves, i perquè jo les tastàs me'n donà una. Amb ella he pogut conèixer que no menten es qui diuen que a Montuïri estan com estar fora del món: no coneixen *la carn*; perquè, fillet, com prou vaig haver llescat, just hi vaig trobar un os».

* * *

Qualcú se mirava el termòmetre que hi havia al mostrador de ca un òptic. I s'exclamà:

—Que ho són de mentiders! Cada dia diuen que això puja, i jo sempre el veig en el mateix lloc.

* * *

Un matrimoni celebrava les noces d'or, i un periodista hi anà a fer-hi una entrevista.

SEGUROS QUE PRACTICA:

VIDA, ROBO, GANADO, INCENDIOS CRISTALES, COSECHAS, PEDRISCO, INDIVIDUAL, ENFERMEDAD, TRANSPORTES (Aéreos, marítimos y terrestres) CINE MATOGRAFIA, RESPONSABILIDAD CIVIL, PERDIDA DE BENEFICIOS, ACCIDENTES DE TRABAJO Y COMBINADO DE INCENDIO Y ROBO.

Sucursales, Delegaciones o Agencias en todas las poblaciones de España.

Dirección general: Vía Roma, 45

Teléf. 12803 (seis líneas)

PALMA DE MALLORCA

Maderas del Pais y Extranjeras

Tableros y Chapas

Miguel Company Campins

Proveedores del Santuario de Lluç

Dirección Telegráfica: MICOMPI

Calle Palma, 43 y 45

Teléf. n.º 11 - CONSELL - (Mallorca)

Calle General Goded, 2 y 4

Taller Mecánico

Hijos de Jacinto Soberats

Venta Motores y Bombas

Guarch

Mayor, 45 - Teléf. 45

La Puebla

CRÉDITO BALEAR S.A.

Fundado en el año 1872

PALMA DE MALLORCA

Sucursales en Madrid y las principales
plazas de las Islas Baleares.

Efectúa toda clase de operaciones
bancarias.

Aprobado por el Banco de España

Hija de Sebastián Falconer
Almacén de Cordeleria - Alparqateria
Sindicato, 66 - Teléf. 22067 - Palma

FRIO INDUSTRIAL S.A.

Instalaciones frigoríficas automáticas
Aire acondicionado — Calefacción
Consultenos y le orientaremos, sin compromiso

Viñaza, 6 - Teléfono 27940 (tres líneas)

PALMA DE MALLORCA

FAJAS REINA

JOSE TOUS FERRER, 1

TEL. 16088 - PALMA

TALLER DE TAPICERIA

Vicente Hernández

Especialidad en cortinajes - Sillones gran
confort - Salones y muebles de encargo.

Arquitecto Reynés, 3-T. 11451 PALMA DE MALLORCA

Cordeleria

Catalá y Riutort, S. L.

Conjeta, 14 - Teléf. 21761

Palma de Mallorca

MARTIN MORA

Aparejador y Contratista de obras

C. Velázquez, 28 - Teléfs. 32363 - 11091

PALMA DE MALLORCA

SECCIÓ POPULAR

—M'han dit que vostè ha pujat tots
els seus fills amb set-centes pessetes cada
setmana.

—No ho digui tan fort! —va suplicar
el senyor de la casa—. Perquè sempre li
deia a la meva dona que només en gua-
nyava sis-centes.

* * *

A un departament del tren que dava-
llava d'Inca cap a Palma, dues senyores
discutien molt fort sobre si s'havia d'o-
brir o tancar una finestra.

A la fi, passà el revisor, i les dues
senyores li plantejaren la qüestió:

—Si obrin la finestra estic segura que
aplegaré una pulmonia i em moriré —deia
una.

—Si no obrin la finestra —deia l'al-
tra— estic segura que em moriré d'ofegor.

Podeu ben pensar quina cara havia de
fer el revisor, i quin compromís per re-
soldre aquella discussió. Amb això, un
altre viatger el cridà a part i li va dir:

—Faci obrir la finestra fins que mori
la primera senyora; i després la tancarem
fins que mori l'altra, i així quedarem
tranquils.

* * *

Una senyora que ja n'havia fet més
de seixanta, va entrar a l'apotecaria:

—¿No tendria, vostè, qualche cosa
per aquests cabeis blancs meus?

—Senyora, tot el meu respecte! —con-
testà l'empleat fent-li una cortesia.

* * *

Una senyora de l'aristocràcia li pre-
guntava a una nova rica:

SECCIÓ POPULAR

—¿On ha pres model per a la lliurea de la seva servitud?

—La usaven els meus avant passats.

—¿Diu ver? ¿A quina casa servien?

* * *

A una escola de conductors, mentre un alumne s'examina, el professor li pregunta:

—¿En quina ocasió és que el transeünt deurà tenir preferència?

—Quan el du una ambulància!

* * *

Un visitant li preguntava al batle d'una ciutat, que se mostrava molt feliç i orgullós:

—Me digui, ¿ha nascut algun home il·lustre en aquesta ciutat?

—Home, com a néixer, que jo recordi, no n'hi ha nascut cap; però n'hi han morts molts, que, per al cas, ve a ser lo mateix.

* * *

—¿Com és que tot el dia tens l'estufa de gas encesa? ¿O és que no et fa por de gastar massa?

—¿No veus que l'estufa no és meva? La tenc manllevada!

* * *

Dos amics conversaven:

—¿Quina és la beguda que més t'agrada?

—A mi m'agrada molt el conyac. De tot d'una el bevia amb aigua; més endavant el vaig començar a beure sense aigua...

—¿I ara?

—Ara el bec com qui beu aigua.

DROGUERIA

VILA

MATERIAL FOTOGRAFICO

Sta. Eulalia, 2 - Teléf. 12461 - Palma

GALLETAS, CHOCOLATE, BOMBONES, CAMELOS

SAL LAS ROCAS

Cordelería, 54 - Teléf. 14116 - Palma

Almacenes Casa Ribas

Herederos de Vicente Juan

Fabricantes

San Nicolás, 14 - 18

MANTAS - ALFOMBRAS - TAPICERIAS
TEJIDOS TODAS CLASES

RESERVAT

*Para su ganado lo mejor
Pienso*

Piema Protector

Pollitos carne Cornish - White Rock

Superponedora Lykes

Información y Ventas:

Honderos, 95 - Palma

*Fundición de hierro,
Metales y construcción de modelos*

Metalúrgicas Palma

FUNDICION Y TALLERES:

Semolera, 31 - 35 - Teléfono 22087

ALMACEN: Oriente, s. n.

OFICINAS: Fontirroig, 2

PALMA DE MALLORCA

SECCIÓ POPULAR

A un estanc, un curiós li preguntava a l'amo:

—Per què serà que a principi d'any venen manco tabac i després tornen a vendre'n més, poc a poc...

—Molt clar: perquè a principi d'any sempre n'hi ha molts que fan el propòsit de no tornar fumar.

* * *

Una nineta, tot corrents, li diu a sa mare:

—Mon pare està en terra sense sentit! Té un paper a la mà, i una capsa bastant grossa devora ell.

—Bon senyal! —exclama sa mare—. Hauran duit el meu capellet nou.

* * *

Pels carrers de Palma un guarda de tràfic ha detingut un cotxe que anava amb massa velocitat. El menava una estrangera. I el guarda li preguntava:

—El nom de vostè.

—Elena Marvison.

—¿Casada?

—Dues vegades...

—¿Quants d'anys té?

—Vint-i-cinc...

I el guarda li pregunta:

—¿També dues vegades?

Solucions a les endevinalles de la pàg. 155

A la primera: *Sa filoxera.*

A la segona: *Un bunyol.*

~~~~~*~~~~~

FANTASIAS

PARA

casa

ALTA

COSTURA

Alexandri

FABRICA DE MARCOS - MINIATURAS
TRABAJOS DE ARTESANIA EN HIERRO
FORJADO Y EN METAL DORADO
Y ARTICULOS PARA REGALO

ROSELLON, 372

BARCELONA (13)

TELEF. 257-8826

ULTIMES NOVETATS DE LES COL·LECCIONS

ESPIRITUALITAT

Súplices al Senyor. — L. J. Lebre.

Unes meditacions breus en forma de pregàries, destinades a fer comprendre els sagraments, la missa, l'Evangeli, l'espiritualitat, els problemes de la vida cristiana i a Déu sobre el món d'avui.

VIDA I AMOR

Comprendre i educar els fills. — Dr. A. Resten.

Petit manual pràctic i clar, original de presentació, que ha conegut un gran èxit a França. Escrit pensant en els equips de matrimonis, sacerdots i tots els educadors.

ESPIRITUALIDAD

Al filo de cada día. — P. F. Sierra.

Un autor castellano se incorpora a la colección ESPIRITUALIDAD, con unas meditaciones ágiles y actuales pensando en la problemática de los católicos de habla española.

Resurrección. — J. Thomás, S. J.

El autor de «Creer en Jesucristo», ofrece una síntesis del cristianismo, partiendo de la espiritualidad pascual y de la vida cristiana como participación en Cristo resucitado.

CRISTIANISMO Y TIEMPO

Actitudes cristianas ante el problema social. — J. M.ª Diez Alegría, S. J.

La denuncia de las tentaciones que pueden conducir a un católico a dar una falsa solución a los problemas sociales. Un libro escrito pensando en la situación de España e Iberoamérica.

Educación burguesa y marxismo. — L. Obregón.

Una crítica de la actual educación religiosa y de las bases de la formación social cristiana para impedir que se traduzcan en un simple y vulgar anti-comunismo burgués.

EDITORIAL ESTELA - BARCELONA